

УДК 657.1

Орехова А.І.

д. е. н., доцент,

доцент кафедри обліку і оподаткування,

Сумський національний аграрний університет

РИЗИК-ОРІЄНТОВАНА СИСТЕМА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Сучасна система менеджменту забезпечує управління ризиками, організаційно здійснюване керівництвом або спеціально створеною системою ризик-менеджменту. Слід зазначити, що ефективність управління організацією багато в чому залежить від здатності менеджменту управляти ризиками, що супроводжують її діяльність, на основі ефективної взаємодії всіх функцій (підсистем) управління.

Загалом, сутність ризику визначається поняттям невизначеності. Не маючи точної інформації про стан та подальший розвиток будь-якого параметра фінансово-господарської діяльності, у організації виникає ризик прийняти неправильне (необґрунтоване) рішення, яке в подальшому вплине на кінцевий результат діяльності.

Управління ризиками являє собою комплекс різних, але взаємопов'язаних заходів, що враховують якісні особливості структури і динаміки тактичних і стратегічних робочих об'єктів організації. А тому, в сучасних умовах особливо важливого значення набуває ризик-орієнтований підхід в бухгалтерському обліку.

На сьогоднішній день актуальною проблемою в управлінні ризиками є те, що інформація, яка формується в системі бухгалтерського обліку про ризики та їх вплив на майновий, фінансовий стан і фінансові результати діяльності організації, не забезпечує прийняття управлінських рішень. Це обумовлено тим, що в

більшості випадків функція управління ризиками здійснюється у відриві від системи бухгалтерського обліку, а також тим, що вона не в повній мірі відповідає завданням управління ризиками. Це визначає актуальність завдання розвитку аналітичних функцій бухгалтерського обліку, спрямованих на забезпечення інформацією системи управління ризиками, та відображення інформації про ризики в обліку і звітності. При цьому бухгалтерський облік здатний відображати події, пов'язані з ризиками, та їх наслідки, використовуючи власний методичний інструментарій.

Бухгалтерський облік, як інформаційна система процесу управління, не може обмежуватися інформуванням зацікавлених користувачів про ризики, що супроводжують діяльності організації. Він повинен дати оцінку можливого їх впливу на майнове та фінансове становище організації та фінансові результати діяльності. Крім того, вибір і формування облікової політики організації, розкриття та подання інформації в звітності також вимагає аналізу впливу ризиків. Традиційно, одним з інструментів відображення впливу ризиків в бухгалтерському обліку є резерви, створення яких націлене, перш за все, на захист фінансових інтересів організації. При цьому основним завданням резервування є компенсація прогнозованих втрат. Однак використовувана в бухгалтерському обліку в даний час система резервів регламентована і далеко не завжди відповідає всьому різноманіттю ризиків, властивих діяльності економічного суб'єкта, а отже, не вирішує завдання, для якої ця система призначена.

Рішення, що приймаються в системі ризик-менеджменту щодо управління ризиками, можуть бути відображені в системі бухгалтерського обліку як факти господарського життя комерційної організації, що чинять вплив на всі види активів, зобов'язань та їх джерела. Факти господарського життя, що характеризують підприємницькі ризики, підрозділяються на фактичні (що відбулися) і можливі. Фактичні (що відбулися) факти господарського життя

характеризують події, які вже відбулися, а можливі пов'язані з подіями, настання яких можливе в майбутньому.

У бухгалтерському обліку повинні бути знайдені способи відображення в інформаційній системі цих подій за рахунок вибору і обґрунтування способів обліку в обліковій політиці; використовуваних методів оцінки об'єктів; створення резервів (майбутніх витрат, оціночних резервів); визнання доцільності витрат на зниження наслідків ризиків та ін.

В обліково-інформаційній системі господарюючого суб'єкта необхідне створення інформаційного забезпечення управління ризиками. У зв'язку з цим слід розрізняти, класифікувати і дати оцінку фактам господарського життя, які пов'язані з ризиками, і визначити об'єкти обліково-інформаційної системи, вартість яких змінюється під дією ризику.

Відомості, які формуються в бухгалтерському обліку, застосовуються на всіх без виключення етапах прийняття управлінських рішень. Забезпечення відомостями в процесі управління господарськими ризиками відбувається шляхом взаємодії бухгалтерського обліку та системи ризик-менеджменту.

Таким чином, ризик-орієнтована система бухгалтерського обліку - це об'єктивна необхідність реалій сьогодення. З метою оцінки ефективності ризик-орієнтованої системи бухгалтерського обліку, необхідно чітко представляти область її дослідження, тобто потрібна обґрунтована класифікація ризиків в системі бухгалтерського обліку організації. Також додаткового дослідження потребують питання розвитку принципів та методів бухгалтерського обліку, спрямованих на управління ризиками, та розробка методики аналізу їх впливу на фінансові результати діяльності організації.